

ALCUDIEN

Alcudieta te. de Cocentaina, Cavanilles (II, 157) i Mateu i Ll. (*País Val.* 110).

Colalcúdia te. Guardamar xxxvi, 145.5, crec que deu ser alteració de *qúrā l-kúdiya* 'les alqueries del turó').

Cudiola pda. te. Benimuslem (GGRV II, 95); jo ho vaig oir així però també *alkudiola* xxxi, 121.15.

Igual duplicat a Rafelcofer xxxiii, 45.14, i *kudiola* a Tavernes de Valldigna xxxi, 175.5.

ALCUDIEN

El que escriuen Escolano i SSiv. és *Alcudiente*, forma castellanitzada artificialment per *Alcudién*. SSiv. s. v., i s. v. *Montichelvo*, diu que fou un despoblat del terme de Montitxelvo, que en temps d'Escolano tenia com anexos els des poblats *Alcudiola* i *Rafalet*. Ni SSiv. ni la meua enq. local no en va trobar informació; però l'etimologia és evident: *al-kudjain* dual d'*Al-kudja*, dual referent a les dues *Alcúdiya*: *Alcudiola* i *Rafalet*, o sigui els dos des poblats que li assignava Escolano.

Com que una de les formes del plural de *kúdiya* era *káda* («terre dure», «gros rocher» Belot 687a3), d'aquí potser *Alqueda* pda. de Lluc (XLIII, E. T. C. I, 270, núm. 388).

ALCUSSES, Les

Les grans troballes prehistòriques en aquesta grossa pda. del terme de Moixent, ja van començar a ser descrites en *l'Arch. de Prehist. Levantina* I (1928, 179) i per Bosch Gimpera en *l'AIEC* VIII, 312. Havien començat a la pda. de Les Covatelles, 1 k. més a l'E., però després a les Alcusses se'n van fer d'altres, incomparablement més nombroses i importants: xxxii, 84.8.

Nom molt documentat des del S. XIII. *Alqueria de Alcuça*, te. Moixent, a. 1261 (MtzFerrando, *Doc. Val. ACA* I, 377); «a les Alcuçes», ultra el r. Xúquer 1263 (ibid. 451); *Les Alcuces de Beniataf*, 1265, 1272 i 1273 (ibid. 594), 1218, 1317, 1451; «6 jovades prop Les Alcuces i el camí que va a la Font de la Figuera» 1273 (ibid.), 1506; «Esteve Cuiat de la Torre de Les Alcuces» 1273 (ibid. 1560).

ETIM. Ar. *quīsī*, pl. de *qáys* 'arc', 'arcada' i 'arc de ballesa': «arcus, domus, arcus balistae» *RMa* 250; Dozy, *Suppl.* II, 418; Beaussier defineix el plural d'aquest mot com «arcade, aqueduc», donant-lo com a propi de l'arçaitzant parlar dels àrabs nòmades d'Algèria, si bé ells li donen com a plural *aqwas* (d'on el val. *Alaquàs*). També usà aquest plural *quīsī* l'historiador egipci El Nouairí (c. 1325) en el sentit de 'arcs de tirar': Dozy dona una cita d'aquest text en l'article *tarkás* 'buirac', del *Suppl.* I, 146b6f.

El nom de 'les arcades' es justifica perquè una de les cases més importants de la pda. de *Les Alcusses* duu el nom de *La Casa del Porxi*; i vora el Barranc de La Bastida, ja prop de Les Covatelles, hi ha la Casa el Pont (IGC 2°54'x38°48'), o sigui vora les arcades

del pont d'aquest barranc. Tal denominació en la forma catalana és freqüent en la toponímia del País. En el te. de L'Olleria, a la r. d'Albaida, hi ha l'important Brnc. de *L'Arcada*, afl. esq. del riu Clariano: de l'aqüeducte ja només queda memòria, però havent-me fet ensenyar l'indret el 1962, encara n'hi vaig veure un pilar.

ALDAIA

10

Poble veí de la ciutat de València.

PRON. POP. *aldáia* 1935; allí mateix, 1962. Gentilici: *aldayers* (MGadea, *T. del Xè* I, 26).

DOC. ANT. «*Aldaya*, alqueria de Quart, sobre el dret d'usar la sèquia d'Alaquàs» 1268 (MtzFerrando, *Doc. Val. ACA* I, 770). *Aldaya*, fi S. xv, *Brama dels Lllauradors*, rimant amb *Alboraya*, v. 102; LzVargas, c. 1774 (II, 1152). SSiv. 51: fou donat a Zeid Abu Zeid, l'ex-reietó valencià, a. 1238; i alguna altra notícia de 1244 etc.

Es repeteix el nom com el d'una pda. de Benaguasil (xxx, 85.14), independent geogràficament, puix que n'és 20 k. lluny.

ETIM. El mateix mot àrab *ad-dáya* que ha donat el cat. *aldea* (Dozy II, 16); «hortus» *RMa*. Amb l'assimilació àrabiga de l'article: *Addaia*, com hem exposat en el vol. I, 14-15, a diversos llocs de Menorca i Mallorca; i, sense article, *Daia*, en altres de valencians. A penes cal dir que M-Lübke estava mal informat quan suggerí, fent massa cas de la terminació, que era un nom ibèric (*Hom. MzPi* 1925, I, 63ss.). L'únic argument seriós que podia induir-l'hi era la diferència en el resultat fonètic amb el del mot *aldea*; però això s'explica per la cronologia: l'extensió a l'ús general de l'apel·latiu cat. merid. i cast. *aldea*, port. *aldeia*, prova que aquest arabisme entrà en l'ús comú hispànic des de molt antic, i per tant amb la reducció romànica de *aj > e*; però en NLL val. i balears no passà a l'ús català fins després de la Conquesta del S. XIII, i llavors ja no sofrí aquesta evolució romànica; majorment ajudant-hi la força obridora del *ā* i *°ain*; així i tot, no hi mancà alguna vacil·lació, car en un doc. de 1262 veiem que al poble valencià d'*Aldaia* li diuen «lloc de la *Aldeya*», amb *ey*, situant-hi unes terres de l'Horta de Val., prop de la sèquia de Quart.

El nom es repeteix encara com el d'un avenc en te. de Barx: la «Sima *aldáia*» (xxxii, 128.10; GGRV 148), situat damunt el llogaret *La Droba*. En aquest cas *dáya* fa referència a aquest llogaret. Suposem que els moros devien anomenar-lo *matmúra ad-dáya* 'l'avenc de l'aldea', i en romanitzar-se la població hom es limità a traduir *matmúra* per *sima*.

Impossible, i fóra en va, voler donar raó detallada dels innombrables NLL *Aldea* (p. ex. *l'Aldea del Rei* te. Serra d'En Galceran, xxviii, 160.12). Faig una excepció per al documentat des de més antic, *l'Aldea* te. Tortosa, poble amb església i l'antiga *Tóya* de *l'Aldea*, ja *Aldeya* 1258 (*BSCC* xvi, 289), *Aldea(m)* 1304 (*BSCC* xvi, 292), «lo castell de la *Aldeya* 1335 (*Li. dels Priv. d'Ulldecona*, 139). D'aquí com a gentilici? 60